

ОТНЕМАНЕ НА АКТИВИ ОТ ТРАФИК НА ХОРА

Георги Петрунов*

Увод

Трафикът на хора е проблем, който засяга почти всяка държава по света (UNODC, 2014). Тази престъпна дейност представлява заплаха както за международната и националната сигурност, така и за гарантиране на човешките права (Mattar, 2009; Vreja, 2005). Подхранван от фактори като бедност, неравенства, търсене на евтина работна ръка, корупция, трафикът на хора се превръща в доходоносен престъпен бизнес, обхващащ над 20 милиона жертви в целия свят, генериращ огромни печалби за престъпните организации (OSCE, 2014; ILO, 2014).

Международната общност полага значителни усилия за противодействие на този престъпен феномен през последните две десетилетия. Доминиращият модел по света в това отношение е т.нар. "3Р" модел, който е съставен от три компонента – превенция, защита, наказателно преследване (Prevention, Protection, Prosecution). Някои изследователи разширяват идеята на "3Р" модела до "4Р" с добавяне на международно сътрудничество и "5Р" с добавяне на международно сътрудничество и реинтеграция (Mattar, 2009; U.S. State Department, 2011).

Всеки един от елементите на модела има своето значение за ефективно противодействие на трафика на хора, но в настоящия текст ще се ограничим само върху икономическите аспекти в третия компонент – наказателното преследване. По-конкретно ще се фокусираме върху отнемането на имущество, придобито от трафик на хора, тъй като поддържа тезата, че това е ключов компонент в борбата с престъпната дейност. Възможността за бърза и голяма печалба е основен мотив за включване в организирани престъпни дейности, като трафика на хора. Следователно отнемането на печалбите от престъпността би лишило от мотив за занимание със самата криминална дейност.

В статията, на базата на анализ на документи и статистическа информация, представяме основни фактори за развитие на проблема трафик на хора в глобален и национален план, оценки за мащаба на средствата, генерирани от това престъпление, резултатите от дейността на българските институции,

* Георги Петрунов е доцент, доктор по социология в катедра "Икономическа социология", email: georgipetrnov@unwe.bg.

ангажирани с икономическите аспекти на противодействието на трафика на хора и завършваме с основни изводи и перспективи за тяхното подобряване.

Трафикът на хора – глобални измерения

Развитието на трафика на хора днес е резултат от много фактори и причини, от които се възползват желящи да натрупат богатство трафиканти. Разпространението на тези практики в модерния свят се свързва от някои изследователи (Пудин, 2011; Bravo, 2007; Mattar, 2009) със засилване на връзките между страните в глобалната икономика, възможностите, предоставени от глобализацията за международни пътувания, пренаселеност и икономическа изостаналост на държавите, от които идват повечето жертви. Все повече хора започват да търсят алтернативни начини за изкарване на прехрана и печалба – работа в неформалния сектор, миграция, проституция. Цели сектори, според Саския Сасен (Sassen, 2000), както от формалната икономика, така и от неформалната икономика, във високо развитите държави се поддържат от жени с чуждестранен произход – медицински сестри в Англия, Германия, Кипър, Либия, секс индустрията в Белгия, Холандия, Тайланд и т.н. Наим Мойзес (Naim, 2006) също поддържа тезата, че трафикът на хора процъфтява заради създадените от глобализацията огромни икономически и демографски неравенства между развитите и развиващите се страни, заедно с феминизацията на бедността и маргинализацията на много бедни райони и общности.

Мъжете и жените обикновено са трафикирани с различна цел, като трафикът може да бъде външен (извън рамките на държавата на произход на жертвите) и вътрешен (в рамките на една държава). В Конвенция на ООН срещу транснационалната организирана престъпност (приета 2000г. в Палермо) се посочват някои основни форми на трафик на хора: сексуална експлоатация, принудителен труд, робство или практики, близки до робство, отнемане на телесни органи. В Директива 2011/36/ЕС този списък се допълва, но не се ограничава до експлоатация с цел принуждаване към престъпления като джебчийство, наркотрафик и други подобни дейности. По данни на ООН (UNODC, 2016), трафикът с цел сексуална експлоатация е основната форма, регистрирана в Европа, Източна Азия и Америка, а трудовата експлоатация е най-често срещана в Централна Азия, Тихоокеанския регион и Африка.

Редица организации и изследователи (U.S. State Department, 2005; Mattar, 2009; Shelley, 2014) поставят трафика на хора на трето място по печалби за престъпните организации след трафика на наркотици и оръжие. Изследвания (Кага, 2009) оценяват печалбите на трафикантите на повече от 90 милиарда долара годишно. Още по-висока оценка се открива в доклад на Международната организация на труда от 2014 г., която показва, че годишните печалби от т.нар. модерно робство са в размер на 150 милиарда долара (ILO,

2014). Трафикът на хора е определен (Shelly, 2010) като най-бързо развиващата се организирана престъпна дейност, улеснен от условията в глобалния свят, създаващи все по-голямо търсене и предлагане на евтина работна ръка, евтини стоки и услуги.

Изхождайки от икономическа перспектива, изследователите (Wheaton, Schauer, Galli, 2010) пишат, че постоянното търсене от страна на бизнеса на източници на евтин труд, позволява трафикът на хора да генерира огромни печалби и създава пазар за продажба на човешки същества. Търсене на т.нар. "3d" работници – тези, готови да поемат мръсна, опасна или унижителна работа, която гражданите на развитите страни не искат да работят (Shelley, 2014: 2). Многократно увеличил се след 2015 г. поток от бежанци и икономически мигранти в Европа, идващи от страните основно от Близкия изток, Африка и Южна Азия допълнително благоприятстват развитието и процъфтяването на бизнеса на трафикантите на хора.

Въпреки глобалният обхват на проблема трафик на хора, обвързаността му с организираната престъпност и огромните печалби, които се получават от тази дейност, осъдителните присъди за това престъпление остават сравнително малко (OSCE, 2014). Така например, Службата за *борба с наркотиците* и престъпността на ООН (UNODC, 2014) посочва, че между 2010 и 2012 г. близо 40% от държавите са имали по-малко от 10 присъди за трафик на хора на година, а 15% от всички 128 страни, които попадат в доклада на организацията са нямали нито една присъда. Трудностите при разкриването, неефективността на наказателното преследване и ниските присъди превръща трафика на хора в нискорисков и доходоносен бизнес за организирани престъпни групи от целия свят (OSCE, 2014; UNODC, 2014; US Department, 2015) и налага необходимостта от по-ефективни мерки срещу този престъпен феномен и печалбите, генерирани от него.

Трафикът на хора в България

България не само, че не прави изключение от глобалните тенденции за развитие на трафика на хора, но е една от най-сериозно засегнатите европейски държави. Страната ни е посочена като една от петте най-често идентифицирани държави на произход за жертви на трафик на хора в доклад на Международната организация по миграция към ООН (ИОМ, 2005), който е базиран на проучване на 2791 жертви на трафик. По-скорошни анализи на Евростат (Eurostat, 2015) също поставят България сред петте основни източника на жертви на трафик на хора в Европа. Причините за значителното развитие на тази престъпна дейност в страната следва да се търсят в социално-икономическата ситуация, високите нива на бедност, безработица – особено младежка, кризата в семейството, моралния упадък в обществото, проблемите в образованието и т.н.

Исторически проблемът трафик на хора в България започва своето развитие от началото на 90-те години на XX век, като особено силен тласък получава след 2001 г., когато отпадат визовите ограничения за български граждани при пътуване в държавите от Европейския съюз. Престъплението трафик на хора е инкриминирано в Наказателния кодекс на Република България в чл. 159а-г, където е определено като набиране, транспортиране, укриване или приемане на отделни лица, или групи от хора с цел да бъдат използвани за развратни действия, за принудителен труд или за просия, за отнемане на телесен орган, тъкан, клетка или телесна течност, или за да бъдат държани в принудително подчинение независимо от съгласието им.

Проявените форми на трафика на хора в България са разгледани в предходни наши публикации (Petrunov, 2014) и съвсем накратко тук ги представяме според целта на експлоатацията: с цел сексуална експлоатация, с цел трудова експлоатация, с цел отнемане и продажба на телесни органи, тъкани и клетки, с цел просия, джебчийство и експлоатация за престъпни дейности, с цел принудително подчинение и трафик на бременни жени с цел продажба на новородените. Въз основа на данни, предоставени от Върховна касационна прокуратура на Република България, в доклада на Групата от експерти към Конвенцията на Европа за борба с трафика на хора (GRETA, 2016) се посочва, че български граждани, биват въвлечени в трафик основно с цел сексуална експлоатация – 77% от идентифицираните жертви, последван от трафик с цел трудова експлоатация (най-вече в сектори като строителство, земеделие и производство на стоки) – 12 %. Останалите 11% се разпределят между трафик на бременни жени с цел продажба на новородените им бебета, трафик на хора, при който е налице принудително подчинение и трафик с цел отнемане на органи и телесни течности.

От всички видове трафик на хора се генерират огромни печалби, които трафикантите използват както за финансиране на своите престъпни дейности, така и за навлизане в легалната икономика. Трудно е да се изчислят точно печалбите от трафика на хора в България, но се откриват приблизителни оценки за неговия мащаб. В предишни изследвания (Петрунов, 2009) предлагаме една такава оценка, според която в България се връщат между 500 млн. и 1 млрд. евро годишно от трафик на хора. В последствие други публикации потвърждават тези оценки. Например, в единствената до момента оценка на заплахите от тежката и организирана престъпност в България (ЦИД, 2012), са посочени годишни обороти, свързани с трафик на хора в размер на 1,26 млрд. лв. (630 млн. евро) и то в периода на световна финансова криза.

Част от тези средства се използват за поддържане на престъпния бизнес и житейските разходи на жертвите и трафикантите, а друга част се използва за инвестиции. Трябва да се има предвид, че различните участниците в трафика на хора получават различна част от спечелените пари (Петрунов,

2009). Жертвите в отделните случаи получават до 50% от изкараните средства, като има случаи, в които не получават никакви пари и са държани в робски условия от трафикантите. Най-голяма част от парите при всички видове трафик се насочват към заемащи най-високи позиции в организирани престъпни групи. Част от парите трафикантите използват, за да придобиват активи в държавите на крайна дестинация, като например хотели, барове, апартаменти, които могат да използват и при експлоатация на жертвите. Но най-съществената част от печалбите се връща от трафикантите в нашата страна. Независимо накъде ще се насочат парите – дали за инвестиране в престъпен бизнес, в легалната икономика или просто за луксозен живот, именно парите са един от основните фактори, задвижващ тази престъпна дейност, което превръща отнемането на криминалните активи в една от най-важните мерки за борба с това престъпление.

Отнемане на облаги, придобити от трафик на хора в България

Лишаването на трафикантите от облагите от престъпната дейност е един от основните инструменти за борба с престъпността. В българското законодателство са предвидени три възможности за отнемане на средства и имущество, придобити от трафик на хора:

1. В член 159а-г от Наказателния кодекс, където е криминализиран трафикът на хора, е предвидена конфискация и глоба. Това позволява още с налагане на присъдата за трафик на хора да се конфискува престъпно имущество.
2. Член 253 от Наказателния кодекс криминализира прането на пари и позволява да се отнеме престъпното имущество, като същевременно се наложи допълнително наказание на трафикантите.
3. В България съществува и процедура за т.нар. гражданска конфискация, по която работи специализирана постоянно действаща държавна комисия по правилата на Гражданския процесуален кодекс. Стартирането на тази процедура не е свързано с изискване за наличие на влязла в сила присъда, а е достатъчно на трафиканта да бъде повдигнато обвинение. Гражданската конфискация е уредена със Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, който през 2018 г. отменя приетия през 2012 г. Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобитото имущество.

Достъпните статистически данни за резултатите от всяка една от трите възможности за отнемане на имущество от трафик на хора са представени в следващите таблици. В таблица 1 е включена информация за броя на внесените прокурорски актове и броя на осъдените лица за трафик на хора.

Таблица 1: Брой прокурорски актове и осъдени лица за трафик на хора

159a-159г	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Общо
Прокурорски актове, внесени в съда	1	6	35	32	72	67	62	67	70	80	84	84	60	32	39	55	846
Осъдени лица с влезли в сила присъди	0	0	0	2	61	73	54	96	95	116	105	104	56	69	53	68	972

Източник: Върховна касационна прокуратура и изчисления на автора

В таблицата са представени данни за периода от 2002 г., когато се инкриминира престъплението трафик на хора в България, до 2017 г. Наблюдава се ясна тенденция на нарастване в периода до 2013 г. както на броя на внесените в съда прокурорски актове, така и на осъдените лица с влезли в сила присъди. От 2014 г. се забелязва сериозен спад в броя на внесените прокурорски актове и осъдените трафиканти на хора в България.

В данните предоставени от прокуратурата е включена информация за конфискуваното заедно с присъдата за трафик на хора имущество само за една година – 2010. Тогава стойността на конфискуваното с присъдите за трафик на хора имущество е 3460 лв. Изключително ниска стойност, която разкрива колко слабо се използват в България възможностите на конфискацията на престъпни активи и намаляване икономическата мощ на престъпността.

Отнемане на имущество от трафик на хора е възможно и в съдебно дело за престъплението пране на пари. В следващата таблица 2 са представени данните за броя на внесените прокурорски актове и броя на осъдените лица за пране на пари.

Програмата, в която Прокуратурата на Република България събира статистическа информация не поддържа данни за броя на делата за пране на пари по предикатни престъпления. Поради това не може да се посочи какъв е броят на делата за пране на пари, придобито от трафик на хора. Но представените данни за двете престъпления (трафик на хора – чл.159а-г и пране на пари – чл. 253) ясно показват, че броят на осъдените за трафик на хора е над три пъти по-голям от броя на осъдените за пране на пари. При това трафикът на хора е само едно от възможните предикатни престъпления, наред с търговията на наркотици, търговията с оръжие и много други, от които се генерират огромни средства.

Липсват и подробни статистически данни в информацията, предоставена от прокуратурата за стойността на конфискуваното имущество. Открива се информация само за отделни години. Например, по данни от представянето на Националната стратегия за противодействие на изпирането на пари в Република България (Петрунов, Несторова, Маламов, 2010), сумата, която съгласно осъдителните диспозитиви на съдебните присъди и определения по чл. 253 от Наказателния кодекс през 2010 година, е отнета в полза на държавата или лицата са осъдени да заплатят, като равностойност на изпираното имущество е 15 013 935, 35 лева. Важно е да се отбележи, че тази сума е формирана от влезлите и невлезлите в сила присъди за изпиране на пари за съответната година. Допълнително през 2010 година по осъдителните присъди са наложени глоби на осъдените лица на обща стойност 81 500 лева.

Таблица 2: Брой прокурорски актове и осъдени лица за пране на пари

Чл.253	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Общо
Прокурорски актове, внесени в съда	22	4	5	5	4	10	19	20	22	31	29	20	30	25	24	31	301
Осъдени лица с влезли в сила присъди	0	0	3	3	3	7	22	35	20	29	27	16	14	32	36	23	270

Източник: Върховна касационна прокуратура и изчисления на автора

Както броят на делата, така и броят на осъдените и размерът на отнетото имущество показват, че от предвидените в Наказателния кодекс възможности за отнемане на престъпно придобито имущество са засегнати съвсем малка част от трафикантите на хора и техните активи. Това показва, че българската държава твърде ограничено прилага този инструмент в борбата с трафика на хора.

Резултатите от гражданската конфискация на имущество, придобито от трафик на хора, също показва, че е възможно подобряване на работата. В следващата таблица е представена информация за броя на делата за отнемане и размера на отнетото в полза на държавата.

Представените резултати за отнетото имущество, придобито от престъпна дейност, след създаването през 2005 г. на специализираната държавна комисия показват, че общият брой на приключилите дела, водени от комисията е 261 за 12 години, като по тях е отнето имущество, придобито от престъпна дейност за малко над 108 милиона лева. Размерът на отнетите активи от трафикантите на хора за 12 годишния период е на стойност 8,48 милиона лева в 21 приключили дела.

Отнетите активи от трафик на хора в България изостават значително в сравнение с годишните печалби, генерирани от тази престъпна дейност, които надхвърлят 1 млрд. лева на година, както посочихме по напред в текста. Това показва, че българските институции твърде ограничено прилагат този инструмент в противодействието на трафика на хора и е важно да го интегрират по-добре в своята бъдеща работа.

Таблица 3: Гражданска конфискация – брой приключили дела и размер на отнето имущество в милиони лева

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Общо
Отнето имущество общо	0	0	0	0,95	7,47	9,36	12,37	13,06	13,01	6,45	18,77	26,72	108,16
Брой дела общо	0	0	0	4	11	27	38	43	28	35	36	39	261
Отнето имущество от трафик на хора	0	0	0	0	0,65	1,03	0,47	2,06	0,3	0,6	0,56	2,81	8,48
Брой дела за трафик на хора	0	0	0	0	2	3	3	4	1	2	3	3	21

Източник: Комисия за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество и изчисления на автора

Заклучение

Увеличаване ефективността на отнемането на активите, придобити от трафик на хора има потенциал значително да увеличи резултатите от неговото противодействие. По-активното прилагане на този компонент от наказателното преследване ще намали икономическата мощ на трафикантите на хора и ще ги лиши от ключовия мотив за включване в престъпната дейност – възможността за бърза и голяма печалба. Отнемането на активите, генерирани от трафик на хора води не само до лишаване на престъпниците от възможност да се наслаждават на печалбата от тяхната дейност, но ограничава способността им да поддържат своя престъпен бизнес. Друг важен ефект, който се постига чрез проследяване пътя на парите, генерирани от трафик на хора е, че то дава възможност за навлизане в дълбочина на престъпните организации и достигане до най-високите нива в нея, които получават и най-голям дял от престъпните печалби.

Отнемане на по-голяма част от активите, придобити от трафик на хора в бъдеще ще постави по-остро и проблемите, свързани с управление на запорираното и отнето в полза на държавата имущество. Затова е важно бъдещи изследвания да се съсредоточат върху моделите за управление на отнетите от престъпниците активи. Успешното управление на това имущество би могло да даде допълнителен импулс в противодействието на трафика на хора с финансиране на още дейности в наказателното преследване, защитата и реинтеграцията на жертвите, превенцията и международното сътрудничество.

Референции

- Петрунов, Г. (2009), Основни схеми за пране на пари от трафик на хора с цел сексуална експлоатация, София, РискМонитор. (Petrunov, G. (2009), Osnovni shemi za prane na pari ot trafik s cel seksualna eksploatacia, Sofia, RiskMonitor).
- Петрунов, Г., Несторова, В. и Маламов, Д. (2010), "Презентация на проект на Национална стратегия за противодействие на изпирането на пари", Гранитна зала, Министерски съвет на Република България. (Petrunov, G., Nesterova, V., Malamov, D. (2010), Presentacia na proekt na Nacionalna strategia za protivodeistvie na izpiraneto na pari, Granitna zala, Ministerski savet)
- Пудин, К. (2011), "Състояние и тенденции в противодействието на трафика на хора в България", в Трафик на хора: социално-икономически аспекти, София, Университетско издателство – Стопанство, стр. 152-166. (Poudin, K. (2011), "Sustoynie i tendencii v protivodeistvieto na trafika na hora" v Bulgaira,

in Trafik na hora: socialno-ikonomicheski aspekti, Sofia, Universitetsko izdatelstvo – Stopanstvo, str. 152-166).

ЦИД. (2012), Оценка на заплахите от тежката и организирана престъпност 2010-2011, София, ЦИД. (CID. (2012), Ocenka na zaplahite ot tezhkata i organiziranata prestapnost 2010-2011, Sofia, CID).

Bravo, K. (2007), "Exploring the Analogy between Modern Trafficking in Humans and the Trans-Atlantic Slave Trade", Boston University International Law Journal, Vol. 25, pp. 207-295.

Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRE-TA). (2016), Report concerning the implementation of the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings by Bulgaria, Council of Europe, second evaluation round. Strasbourg. Available at: <https://rm.coe.int/1680630d6c> accessed 20 February 2018).

International Labour Organization. (2014), Profits and Poverty: The Economics of Forced Labour, Geneva, ILO, available at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_243391.pdf (accessed 20 February 2018).

Eurostat. (2015), Trafficking of Human Beings, Luxembourg, Publications Office of the European Union.

International Organization of Migration. (2005), World Migration: Cost and Benefits of International Migration, Volume 3, International Report Series, Geneva.

Kara, S. (2009), Sex Trafficking: Inside the Business of Modern Slavery, New York, Columbia University Press.

Mattar, M. (2009), Trafficking in Persons: Global Overview, Current Trends, and Pathways Forward, John Hopkins University.

Naim, M. (2006), Illicit: How Smugglers, Traffickers and Copycats Are Hijacking the Global Economy, New York, Anchor Books.

Organization for Security and Co-operation in Europe. (2014) "Leveraging Anti-Money Laundering Regimes to Combat Trafficking in Human Beings", Vienna, OSCE, available at: <http://www.osce.org/secretariat/121125?download=true> (accessed 20 February 2018).

Petrunov, G. (2014), "Human Trafficking in Eastern Europe: The Case of Bulgaria", The Annals of the American Academy of Political and Social Science, Vol. 653, pp. 162-182.

Sassen, S. (2000), "Women's Burden: Counter-Geographies of Globalization and the Feminization of Survival", Journal of International Affairs, vol. 53, № 2, pp. 503-524.

Shelly, L. (2010), Human Trafficking: A Global Perspective, Cambridge, Cambridge University Press.

- Shelley, L. (2014), *Human Smuggling and Trafficking into Europe: A Comparative Perspective*, Washington, D.C., Migration Policy Institute.
- UNODC. (2014), "Global Report on Trafficking in Person", United Nations publication, Sales No. E.14.V.10, available at: http://www.unodc.org/res/cld/bibliography/global-report-on-trafficking-in-persons_html/GLOTIP_2014_full_report.pdf (accessed 20 February 2018).
- UNODC. (2016), "Global Report on Trafficking in Person", United Nations publication, available at: <https://www.unodc.org/unodc/data-and-analysis/glotip.html> (accessed 20 February 2018).
- U.S. State Department. (2005), "Trafficking in Persons Report", available at: <http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2005/> (accessed 20 February 2018).
- U.S. State Department. (2011), "The 3Ps: Prevention, Protection, Prosecution", available at: <https://www.state.gov/documents/organization/272970.pdf> (accessed 20 February 2018).
- US Department. (2015), "Trafficking in Persons Report", available at: <https://www.state.gov/documents/organization/245365.pdf> (accessed 20 February 2018).
- Vreja, L. (2005), "Human Trafficking in South Eastern Europe", *The Quarterly Journal*, Vol. 4 № 4, pp. 49-62.
- Wheaton, E., Schauer, E. and Galli. T. V. (2010), "Economics of Human Trafficking", *International Migration*, Vol. 48, № 4, pp. 114-141.

ОТНЕМАНЕ НА АКТИВИ ОТ ТРАФИК НА ХОРА

Резюме

Престъплението "трафик на хора" е глобален проблем, генериращ огромни средства. Изхождайки от идеята, че възможностите за бързи и големи печалби са основен мотив за осъществяване на престъпления, в статията се фокусираме върху отнемането на активи от трафик на хора като ключов инструмент за противодействие на тази престъпна дейност. Въз основа на анализ на документи и статистическа информация, стигаме до извода, че българските специализирани институции все още използват твърде ограничено този инструмент, което ги лишава от ключови за ефективното противодействие на престъпността възможности.

Ключови думи: трафик на хора, пране на пари, отнемане на престъпно придобито имущество.

JEL: K42, Z1

ASSET FORFEITURE FROM HUMAN TRAFFICKING

Abstract

Human trafficking is a global problem generating huge illicit incomes. Based on the notion that the opportunities for fast and large profits are the main drive for committing crimes, in this article we focus on the asset forfeiture from trafficking of human beings as an efficient tool to fight this criminal business. Using secondary analysis of documents and statistical data we come to the conclusion that the application of this instrument is still very limited in the practice of the Bulgarian law-enforcement institutions. The insufficient institutional application in turn deprives the state of key weapon in the arsenal, aimed to effectively combat crime.

Key words: human trafficking, money laundering, asset forfeiture

JEL: K42, Z1